

لشکر یک نفره رئیس‌جمهور

کامبیز نوروزی

حقوق‌دان

آقای پزشکیان در سخنرانی روز دانشجو بازهم از مشکلاتی گفت که برخلاف میل خودش وجود دارند و حریف آنها نشده‌اند. از جمله: «فلترینگ بدترین چیزی است که در کشور با آن روبه‌رو هستیم». «موضوع حجاب مسئله ساده‌ای نیست که با دستور و تحکم حل شود». «عامل تورم، دولت، بانک‌ها و مجلس هستند. قانون را بدون پول می‌نویسند و مجبوریم پول چاپ کنیم». نیازی به بیان این مشکلات نیست. مردم به طور روزمره با آنها درگیرند. کارشناسان رشته‌های مختلف انبوهی از مطالب کارشناسی را در شرح و بیان بحران‌های کشور منتشر می‌کنند. وظیفه دولت و مجلس نه فهرست‌کردن مشکلات بلکه طراحی و اجرای راه‌حلاست. اما اصحاب قدرت فقط فهرست مشکلات و بحران‌ها را می‌گویند بی‌آنکه راهی برای گریز از بحران‌های پیچ‌درپیچ نشان دهند؟ همان‌طورکه آقای پزشکیان تصریح کرد، دولت و مجلس و همه در بروز این بحران‌ها تقصیر داشته‌اند. قوانین نادرست و سلیقه‌ای مجلس از یک سو و ناتوانی دستگاه اجرایی در دولت از سوی دیگر از موجبات این شرایط بحرانی‌اند. در مورد دولت سؤال این است که همکاران آقای پزشکیان در نهاد ریاست‌جمهوری و وزارتخانه‌ها چقدر در طرح ایده و تولید برنامه حل مشکلات و کاهش آلام مردم تلاش کرده‌اند؟ رئیس‌جمهور به‌تهنایی همه کارها را انجام نمی‌دهد. معاونت‌های ریاست‌جمهوری و انواع وزارتخانه و سازمان‌های وابسته به دولت هریک باید در حوزه مسئولیت خود گوشه‌ای از کارها را انجام دهند. رئیس‌جمهور، مدیریت عمومی و هدایتگری این تشکیلات عظیم را بر عهده دارد. اما دولت به‌طور کلی ایده‌ای نمی‌آفریند، رابطه مؤثر و و کارآمدی با جامعه مدنی و کارشناسان مستقل ندارد و فاصله‌ای بسیار دور و نامیدکننده با جامعه ایجاد کرده است.

۴۳
ادامه‌در صفحه ۵

یادداشت

آموزش؛ پیش‌نیاز توسعه

علی عسکری

پژوهیدن توسعه در ایران معاصر به بیش از یک سده گذشته و قبل‌تر از دوران منتهی به انقلاب مشروطه بازمی‌گردد که واکاودین آن به مجالی بسیار فراخ‌تر از این یادداشت محتاج است. دورانی که در نهایت به خواست‌های فکری-سیاسی منتهی شد که باعث شد انقلاب مشروطه بر قانون‌گرایی، تولد دولت مدرن، انجام آموزش نوین، ایجاد ارتش، راه و بانک تأکید ورزد که اینها همه در ساختار مطالباتی می‌کنجید که هنوز فاصله معناداری با مفهومی به نام برنامه توسعه داشت. برنامه‌ریزی توسعه‌خواه و توسعه‌محور در کشورمان سابقه‌ای نزدیک به ۹ دهه دارد و از اواخر دوره قاجار به‌صورت فکری و از دهه ۱۳۲۰ به‌صورت نهادی و رسمی آغاز شده است که تأسیس سازمان برنامه در ۱۳۲۷ نقطه عطفی در این سیر تاریخی به شمار می‌آید. برنامه هفت‌ساله اول که سال‌های ۱۳۲۷ تا ۱۳۳۴ را به خود اختصاص می‌دهد، چهار برنامه دیگر را تا سال ۱۳۵۷ در پی داشته است. ظهور انقلاب اسلامی و جنگ هشت‌ساله تحمیلی، برنامه‌ریزی‌ها را در مسیر تثبیت سیاسی، مدیریت جنگ، اداره امور معیشتی و جبران کاستی‌های هدایت کرد که از سال ۱۳۶۸ و پس از پایان یافتن جنگ، با بازگشت به مسیر برنامه‌ریزی توسعه‌محور و تدوین و اجرای برنامه پنج‌ساله اول توسعه، دوباره این مهم ادامه یافت و اکنون به هفتمین برنامه پنج‌ساله توسعه رسیده و تا پایان سال ۱۴۰۷، توسعه در امور اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را لاقول روی کاغذ و در حوزه نظری پیش‌بینی و هدف‌گذاری کرده است. بررسی و مقایسه برنامه‌ها، تحلیل میزان تناسب آنها با شرایط، مطالبات و امکانات دوره‌های مدنظر و نیز میزان تحقق یا انحراف‌شان به تفکیک سرفصل‌ها، بخش‌ها و اهداف موجود در هر برنامه، مجالی دیگرگونه می‌طلبد و پیوسته‌های مکرر و شکیبی ناب‌تر از آنچه هست.

۴۳
ادامه‌در صفحه ۳

چهارشنبه ۱۹ آذر ۱۴۰۴
۱۹ جمادی‌الثانی ۱۴۴۷
۱۰ دسامبر ۲۰۲۵
سال بیست‌و دوم
شماره ۵۲۷۶
۳۰ هزار تومان
۱۲ صفحه

روزنامه

در «شرق» امروز می‌خوانید: دی‌کاپریو شخصیت سال تایم در سرگرمی شد • «دنیس اکرت» در پروژه مبهم تیم ملی؛ قلعه‌نویی همراه یا در دام؟ • غلبه ترامپ‌گرایی بر نقشه راهبردی آمریکا / علیرضا سلطانی

گزارش تحقیقی «شرق» درباره ریشه آلودگی هواکه به اعتقاد ۴ متخصص به دخالت دولت در اقتصاد کشور می‌رسد

خسارت مداخله

گزارش تیریک رادر صفحه ۴ بخوانید

بازخوانی روابط ایران و سوریه، یک سال پس از سقوط حکومت اسد در گفت‌وگو با محمد ایرانی و صادق ملکی

سهم ایران از شام پسا اسد

این گفت‌وگو رادر صفحه ۲ بخوانید.عکس:سینداتکی-شرق

یادداشت

امکان اصلاحات بودجه‌ای در دولت: نگاهی به نامه اقتصاددانان

محمد رضا یوسفی شیخ‌رباط

اقتصاددان و استاد دانشگاه مفید

قدرت، روابط نهادی و منطق بقا در نظام حکمرانی است. حذف ردیف‌ها، کاهش هزینه‌ها و افزایش شفافیت بدون اصلاحات نهادی و تغییر قواعد بازی سیاسی، بیشتر شبیه آرزوست تا برنامه. سومین نکته، مسئله تعهدپذیری دولت است. نهادگرایان تأکید می‌کنند که دولت‌ها در شرایط بی‌ثباتی نهادی قادر به ایجاد تعهد معتبر برای انجام اصلاحات نیستند. نامه فرض می‌گیرد دولت می‌تواند گزارش‌های شفاف منتشر کند، هزینه‌های زائد را حذف کند و منابع را به آموزش و سلامت منتقل کند؛ اما در شرایط فقدان نهادهای نظارتی مستقل، نبود قواعد پایدار بودجه‌ای و غلبه ملاحظات کوتاه‌مدت، چنین تعهدی فاقد اعتبار کافی است. چهارمین نکته، ساده‌سازی مسئله بارانه‌ها و اصلاح قیمت انرژی است. گزارش‌های صندوق بین‌المللی پول نشان می‌دهد اصلاح قیمت انرژی بدون جبران هدفمند، بدون اعتماد عمومی و بدون کاهش هزینه‌های حکمرانی،

یادداشت

یک دهان فغان از جهان «بی» حقوق بشر

صالح‌قره‌کار

وکیل دادگستری

۱- جهان زیر و زبر شده به نام حقوق بشر چقدر ترجمه‌برانگیز شده است. آنجا که مدعیان دروغین این معنای عمیق، پرچم‌دار شده و صلح و دموکراسی را به رنگ سرخ خون بی‌گناهان و آه شبگیر ستم‌کشیدگان و تحقیرشدگان آغشته‌اند. دهم دسامبر، روز جهانی حقوق بشر، جهان به‌ظاهر پشت وازهای مشترک می‌ایستد؛ واژه‌ای که سال‌هاست بیش از آنکه با عمل معنا شود، با شعار همنشین است. با جهانی خسته، زخمی و بی‌اعتماد مواجهیم؛ دیگر به تریبون‌های پرزرق‌وبرق قدرت‌طلبان، به بیانه‌های پرطمطراق مدعیان دروغین انسان‌دوستی، به صادرکنندگان مدعا با طعم خون، ایمان نداریم.

۲- حقوق بشر امروز تشنه صدق است؛ صدق در کنشگری، صدق در سیاست‌گذاری و صدق در عمل. جهان دیگر وعده نمی‌خواهد، رفتار می‌خواهد. انزجار از تصویرپردازی رسانه‌های مزدبگیری که خود را حقوق بشری می‌نامند، اما در برابر نسل‌کشی خوش‌رقصی یا تجاوز آشکار به ایران را روتوش می‌کنند، یک محک و واکنش شرافتمدارانه است. دیگر از قدرت‌نمایی‌های خشونت‌بار، امنیت برکشیده نمی‌شود، بلکه امنیت برآمده از احترام را طلب می‌کند. امنیتی که نه با سرنیزه و تهدید و داروغه و عسسی، بلکه با تکريم انسان، با به رسمیت شناختن کرامت ذاتی بشر و با پذیرش تکثرها و تفاوت‌ها معنا پیدا می‌کند. امروز جهان پیرامون کشنگران حقوق بشر با فهرستی از ضرورت‌ها و اولویته‌ها مواجه هستند.

۳- اکنون ناگزیر باید به زخم‌های باز نقشه جهانی اشاره کنیم؛ از غزه که با بیش از ۶۰ هزار شهید به نماد عریان‌ترین شکل نسل‌کشی در قرن بیست‌ونیم بدل شده است، تا کودگانی که زیر آوار سکوت جهانی جان می‌دهند و زنانی که قربانی محاصره، تحریم و بمباران‌اند. از یمن و سوریه تا سودان و افغانستان، از تحقیر مهاجران تا سرکوب معترضان، حقوق بشر هر روز در برابر چشمان نهادهایی لگدمال می‌شود که خود بر ساخته قدرت‌های مدعی‌اند؛ نهادهایی که در بزنگاه‌های تاریخی، یا دچار انفعال‌اند یا اسیر مصلحت. در این گردن‌کلفتی عریان قدرت‌ها، نه قطع‌نامه‌ها فریاد می‌شوند، نه گزارش‌ها توان بازدارندگی دارند و جهان با نوعی عادی‌سازی جنایت روبه‌روست که خطرناک‌ترین تهدید برای فلسفه حقوق بشر است.

گفت‌وگو با سیدمهدی شجاعی به مناسبت انتشار کتاب «از بوی گل آهسته‌تر»

نویسنده ربات نیست

۱۱

برگزیده‌ها

گزارش میدانی «شرق» از وضعیت دسترسی، گرانی، صف‌های طولانی و ناتوانی مردم در تهیه دارو

نسخه‌های پُر جیب‌های خالی

۱۰

سخنان رئیس صداوسیما در جمع دانشجویان با پذیرش ضعف‌ها و توضیح محدودیت‌ها

اعتبار رسانه در ماجرای F-۳۵ آسیب دید

۲

حمله رئیس‌جمهور آمریکا به رهبران اروپا در گفت‌وگوی خبرساز با پولیتیکو

مرگ غریب اروپا

۵

«شرق» طرح فروش ساتلی متری مسکن را ارزیابی کرد

خانه‌ریز؛ راهکار مسکن یا بازار بورس خرد؟

۶

نگاه

زنان، مهریه و پیامدهای بی‌توجهی مجلس

یادداشتی از ابراهیم ایوبی

۱۲

یادداشت

انتظار پاسخ‌گویی

از رئیس‌جمهور

عبدالحسین طوطبایی

پژوهشگر کشاورزی

بعد از دستکاری‌های شتاب‌زده در سرشاخه‌های سربیز به زاینده‌رود به منظور انتقال بین‌حوضه‌ای آب به استان‌های یزد و قم، سالیان پرشماری است که از بستر خشکسیده این رود جز حرمانی نوستالوژیک جاری نیست. دستکاری‌هایی که پس از صدها سال چیدمان و هم‌زیستی هوشمندانه ساکنان این خطه با زاینده‌رود همیشه جاری، نامعادلات پرشماری پدید آورده و بیم آن وجود دارد که نیمه جهان کشورمان در غرقاب این بی‌تدبیری‌ها فرو رود. خبرها اما حاکی از آن است که در امواج تکرانی‌های فزاینده جامعه در هم‌زمانی مشکلات کلانی از قبیل خشک‌سالی گسترده، آلودگی ویرانگر هوا به‌ویژه در کلان‌شهرها، ریزش شدید ارزش پول ملی و… اجرای پروژه پرهزینه انتقال آب خلیج فارس به اصفهان با چراغی خاموش

و به دستور آقای پزشکیان کلید خورده است. پروژه‌ای که در فاز اول قرار است با هزینه ثابت حدود ۳۰۰ میلیون دلار، سالانه ۷۰ میلیون مترمکعب را در فاصله‌ای حدود ۸۰۰ کیلومتر به منابع مصرف در اصفهان انتقال دهد. در این زمینه آقای دکتر محمد قاضلی با سابقه مشاورت در وزارت نیرو و با عنایت به سال‌ها مواضع مصلحانه و مشفقانه ایشان در عرصه‌های ملی، طی نامه‌ای سرکشاده، با پرسیدن پرسش‌هایی کلیدی از رئیس‌جمهور درباره چرایی شتاب‌زده این شیوه تأمین آب و بدون بررسی‌های جامع، به ابهامات بسیار آن اشاره کرده‌اند که درخرو تعمق فراوان است. پرسش‌هایی که اگر رئیس‌دستگاه اجرایی کشور و دست‌اندرکاران این پروژه به آن پاسخ ندهند، بی‌تردید آیندگان این سرزمین در انبوه شگوه‌هایشان از نسل ما بیان خواهند کرد. ما که در سپردن امانت‌های

این سرزمین به آنان تاکنون جز ارمغانی از آل‌لودن آب و هوا نداشته‌ایم.

۴۳
ادامه‌در صفحه ۵